

MUHASEBEYE METAFORİK BİR BAKIŞ AÇISI *

Öğr. Gör. Bilge SEKİZSU**

Doç. Dr. Mihriban COŞKUN ARSLAN***

Amprik Araştırma
(Empirical Research)

Muhasebe ve Finans
Araştırmaları Dergisi
Aralık 2020; 2(2): 167-186

APA Stili Kaynak Gösterimi:

Sekizsu, B. ve Coşkun Arslan, M. (2020). Muhasebeye Metaforik Bir Bakış Açısı. *Muhasebe ve Finans Araştırmaları Dergisi*. 2(2), 167-186.

ÖZ

Metaforlar, insanların anlamadıkları konuları daha kolay anlamalarını ve belirli bir olguyu farklı bir olgu ile algılamasını kısacası düşüncelerini özetlemeyi sağlayan zihinsel modellerdir. Bu çalışmanın amacı, muhasebe kavramının öğrencilerin zihnindeki yansımalarını metaforik bir bakış açısı ile ortaya koymaktır. Araştırmanın kapsamını 2018-2019 öğretim yılında Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi İ.İ.B.F İşletme bölümü 3. ve 4. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Anket yöntemi kullanılan araştırmaya toplam 108 öğrenci katılmıştır. İlk olarak öğrencilere metafor tekniği hakkında bilgi verilmiştir. Daha sonra, “Muhasebe olsaydı, olurdu. Çünkü;.....” şeklinde oluşturulan cümleler öğrenciler tarafından kendi hayal güçleri kullanarak tamamlanmıştır. Anket formlarından elde edilen veriler frekans ve içerik analizi kullanarak çözümlenmiştir. Öğrencilerin verilen ifadeler için kullandıkları metaforlar detaylı olarak incelendikten sonra metaforların açıklamaları, tüm açıklamaları karşılayacak şekilde genelleştirilmiştir. Sonuç olarak, araştırmaya katılan öğrencilerin muhasebeye yönelik olarak en çok siyah, arı, kış, bilgisayar, nar, puzzle, kaktüs, yaprak sarması, Sylvester Stallone ve Bülent Ersoy metaforlarını kullandıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Muhasebe, Muhasebe Eğitimi, Metafor.

JEL Kodları: M40, M41.

* Makalenin gönderim tarihi: 14.11.2020; Kabul tarihi: 18.12.2020, iThenticate benzerlik oranı %18.

**Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Almus Meslek Yüksekokulu, bilge.sekizsu@gop.edu.tr
ORCID: 0000-0003-2166-073X

***Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü,
mihriban.arslan@gop.edu.tr ORCID: 0000-0002-6196-9304

A METAPHORIC PERSPECTIVE TO ACCOUNTING

ABSTRACT

Metaphors are mental models that allow people to easily understand the topics they do not understand and perceive a particular phenomenon with a different phenomenon, in short, summarizing their thoughts. The purpose of this study is revealing the reflections of the concept of accounting in students' minds with a metaphorical perspective. The scope of the research consists of 3rd and 4th grade students of Tokat Gaziosmanpaşa University Faculty of Economics and Administrative Science in 2018-2019 academic year. A total of 108 students participated in the research conducted with the survey method. First, the students were informed about the metaphor technique. Later, students were asked to complete the sentences with their own imagination which were formed as follows: "Accounting if it were, it would be Because;.....". The data obtained from the questionnaire forms were analyzed by using frequency and content analysis. After examining the metaphors used by the students for the given expressions in detail, the explanations of the metaphors were generalized to meet all the explanations. As a result, it was determined that the students who participated in the study mostly used the metaphors of black, bee, winter, computer, pomegranate, puzzle, cactus, stuffed grape leaves, Sylvester Stallone and Bülent Ersoy for accounting purposes..

Keywords: Accounting, Accounting Education, Metaphor.

JEL Codes: M40, M41.

1. GİRİŞ

Kalite, hayatın her alanı için olması istenilen, özellikle eğitim alanında yakalanabilmesi için ciddi araştırmaların yapıldığı son derece önemli bir kavramdır. İyi eğitilmemiş bir kimseden kaliteli mal üretmesini veya kaliteli hizmet sunmasını beklemek mümkün olmayacağından, eğitim hayatları boyunca öğrencilerin öğrenme gereksinimlerinin göz önünde bulundurularak eğitime yön verilmesi gerekmektedir. Bu nedenle eğitimde kaliteyi yakalayabilmek için tüm dünyanın üzerinde durduğu konulardan biri de öğrencilerin gereksinimlerinin farkında olarak bu gereksinimlere uygun yeni öğrenme metotlarının geliştirilmesidir. İşte "Metafor" kavramı son yıllarda öğrenmeyi geliştiren araçlardan biri olarak ortaya çıkmaktadır.

Latince ve Grekçe *metafora* kökünden gelmekte olan metafor kavramı, *meta*: öte, aşırı ve *pherein*: taşımak, yüklenmek kelimelerinin bir araya gelmesiyle oluşmuştur (Lakoff ve Johnson, 2010: 16). Türk Dil Kurumu (TDK) Türkçe sözlüğünde metafor kavramı; etimolojik kökeni Fransızca *métaphore* kelimesine karşılık olarak "mecaz" şeklinde ifade edilmektedir. Metafor, yapılan çok sayıda çalışmada teşbih, kinaye istiare, eğretileme, mecaz, değiştirmece, ad aktarması..gibi kelimelerle tanımlanmış, yine de tam bir Türkçe karşılık getirilememiştir.

Çoğu çalışmada metafor dil sorunu olarak ele alınmıştır. Ancak 1980'de George Lakoff ve Mark Johnson tarafından yazılan *Metaforlar-*

Hayat, Anlam ve Dil adlı eserde metaforların sadece bir dil sorunundan ibaret olmadığı, insanların günlük hayatlarındaki düşünme süreçlerinin bile metaforik bir taraflarının olduğu dile getirilmiştir. Böylece o zamana kadar kabul edilen metafor anlayışı ve metafora olan bakış açısı değişmeye başlamıştır. Yine aynı eserde Lakoff ve Johnson metaforların düşünce ve dili şekillendiren, yapıya kavuşturan unsurlar olduklarını ve metaforların dilsel yönünün ikinci plana itilip kavramsallığının öne çıkartılması gerektiğini savunmaktadırlar. Metaforların sanatsal veya estetiksel kaygıların dışında, kavramlara nitelik kazandırma özellikleri olması açısından belirli kavramların daha iyi anlaşılmasını sağlamak için de kullanılmaları gerekmektedir (Parın, 2017: 149-150).

Yine aynı şekilde Pugh'a (1989) göre, metafor, düşünce ve öğrenme süreçlerinin doğal bir parçası haline geldiği için, günlük yaşantıda ne kadar önemli olduğunun farkına bile varılamayabilir. Bu yüzden metaforlar, sadece dilbiliminde bir mecaz (benzetme) değil, aynı zamanda dış dünyanın ve dilin bilişsel olarak anlaşılması sürecinde de kullanılan unsurlardır (Pawlowski, Badzinski ve Mitchell, 1998: 83; İnam, 2008: 44).

İnsanlar günlük hayatlarında çoğu zaman soyut kavramlarla iç içedir ve bu kavramların daha açık bir şekilde anlaşılabilmesi için somut başka kavramlarla ifade etmeye ihtiyaç duyarlar. O halde metaforu “bir şeyi ifade etmeye çalışırken başka bir şeye benzetme yoluna gidilerek karşı tarafa aktarılmasını sağlayan bir anlatım tekniğidir” şeklinde tanımlamak yanlış olmayacaktır. Metafor için aynı zamanda “insan zihnindeki soyut ya da somut bir kavramın, bir ifadenin, bir olayın herkes tarafından bilinen ve daha kolay kavranabilen başka bir kavram ile nasıl özdeşleştiğini gösteren bir analizdir” de denilebilir. Başka bir çalışmada metafor “insanların farklı benzetmeler kullanarak, çevreyi, olayları, nesnelere ve hayatı nasıl algıladıklarını açıklamak için kullandıkları bir araçtır” şeklinde tanımlanmıştır. (Cerit 2008: 694). Metaforların kullanımıyla insanın dünyayı algılaması şekillenmektedir (Lakoff & Johnson 1980: 3; Aydın, 2019: 164). Algıyı şekillendiren metaforun bunu nasıl yaptığını daha iyi kavramak için “*Tartışma Savaştır*”, “*Zaman Paradır*” metaforları örnek gösterilebilir. Tartışmayı savaş cephesiyle algılamak, tartışmanın iş birliği ve uzlaşma cephesi dikkate alınmamakla ve yalnızca tartışmadan galip çıkmayı düşünmekle, zamanı para cephesiyle algılamak ise sevdiğin bir kişiyle geçirilebilecek keyifli bir vakti *boşa harcanan zaman*, zevkle çalışıp keyif alınan bir işe ayrılan süreyi *vakit kaybı* saymakla sonuçlanabilir. Görüldüğü gibi bir kavramı başka bir kavramla algılamak, benzetilebilecek diğer kavramların yaratacağı etki göz ardı edilmiş olmaktadır (Aydın, 2019: 165). Bir başka örnek “*Türkiye, Avrupa ve Asya kıtaları arasında köprüdür.*” diyen bir kişi Türkiye’yi *köprü* metaforu ile ifade etmektedir. Burada köprü kelimesi Türkiye’nin Avrupa ve Asya kıtaları arasındaki fonksiyonunu daha betimleyici ve akılda kalıcı şekilde ifade etmektedir. Diğer bir ifadeyle, Türkiye’nin Avrupa’yı Asya’ya

bağlayan bir *geçit* olduğu vurgulanmaktadır (Kurnaz ve Eceyurt Batır, 2019: 831).

Günlük hayatta oldukça fazla kullanılan metaforlar, günümüzde şiirde, reklamlarda, mimaride, eğitimde, yönetim bilimlerinde de oldukça fazla kullanılmaya başlamıştır (Salman, 2003: 53). Metafor üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde, genellikle çalışmaların üç amaç etrafında toplandığı görülmektedir. Bunlar; metaforların yapısı ve oluşumu, metaforların bir konunun öğretimi için kullanılması ve metaforlar yoluyla kişilerin inançları, tutumları, beklentileri ve algılarının belirlenmesi için yapılan çalışmalardır (Yalçın, Özoglu ve Dönmez, 2016: 21).

Metaforların eğitim alanında kullanılması belirli kavramların algılanmasını daha da kolaylaştırmaktadır. Eğitim oldukça büyük bir alan olduğu için metaforik yönleriyle ilgili çalışmaların sayısı da her geçen gün artmaktadır. Eğitimle ilgili metafor çalışmaları incelendiğinde; birçok kavrama ilişkin metafor çalışmalarının yapıldığı ve metaforların üzerinde önemle durulduğu görülmektedir. Metaforlar vasıtasıyla anlatım, düşünceyi daha açık hale getirdiği için, onlardan faydalanma oranı da artmaktadır. Dolayısıyla metaforlar çeşitli eğitim alanlarıyla ilgili kavramların okul-sınıf-ev dinamikleri içinde bireylerde nasıl anlamlar oluşturduklarına dair zihinsel haritalar sunmakta ve farkındalığı artırmada önemli bir araç olarak kullanılmaktadırlar (Mahlios, 2002; Erol Fidan, 2019: 32). Eğitim alanında yapılan metafor çalışmaları aynı zamanda öğrencilerin eğitime ilişkin beklentilerini belirlemede de eğitimcilere yardımcı olmaktadır (Comesky, McCool, Byrnes ve Weber, 1992; Akin ve Ay, 2019: 256).

Metaforlar öğretmenlerin kendi uygulamalarını anlama ve açıklama gücünü etkili bir şekilde ortaya koymaktadır. Metaforu kullanmanın olumlu ve olumsuz yönleri şunlardır (Akt. Semerci, 2007: 127):

Olumlu Yönleri

1. İki nesne ya da kavram arasında bir bağ oluşturur (Palmquist, 2001, 1-2),
2. Bu iki kavramı karşılaştırma özelliğine sahiptir (Çelikten, 2005, 232),
3. Öğrenme açısından yararlı birer araç olmaları motivasyonun artmasını sağlar (Fretzin, 2001, 3),
4. Bilginin kalıcı olmasını sağlar (Arslan ve Bayrakçı, 2006, 106),
5. Sezgileri geliştirerek duygusal gelişimi iyileştirebilir (Fraser, 2001, 12),
6. Sınıf korkusunu ve isteksizliğini ortadan kaldırır (Osborn, 1997, 1-2),
7. Yaratıcı ve keşfedici öğrenme sağlar (Sanchez, vd., 2000, 358),
8. Hayal gücünü geliştirir (Hanson, 1993, 273).

Olumsuz Yönleri

1. Olguyu veya yaşantıyı tek bir yönden yansıtabilirler (Perry ve Cooper, 2001, 45).
2. Anlamlar üst üste geldiği için birbirleriyle karıştırılabilir (Tyson, 1995),

Metaforlar etkili ve verimli bir öğretim aracı olduklarından öğrencilerin zorlandıkları derslerle ilgili olumsuz algıların giderilmesinde de kullanılması gereken önemli araçlardır (Arslan ve Bayrakçı, 2006: 85).

Bilindiği üzere muhasebe dersleri öğrenciler açısından zor, sıkıcı ve oldukça karmaşık olarak nitelendirilen derslerden biridir. Bu nedenle öğrencilerin algılarını sağlamlaştırmak, muhasebe derslerindeki başarı düzeylerini artırmak için metaforları kullanarak öğrencilerin muhasebeye ilişkin kavramları nasıl algıladıklarını tespit etmek oldukça önemlidir. Konuyla ilgili ulusal literatür gittikçe artmakla birlikte, yine de az sayıda çalışma mevcuttur. Öğrencilerin muhasebe hakkındaki olumsuz görüş, tutum, algı ve düşüncelerini metaforlar aracılığı ile tespit ederek bunları olumlu yönde etkileyebilmek için gerekli önerilerin verilebilmesi amacıyla bu çalışmayı yapmak gerekli görülmüştür.

2. LİTERATÜR ANALİZİ

Jones ve Fields (2001) çalışmalarında muhasebeye giriş dersini alan öğrencilerin, dersle ilgili olarak cesaretsizlik ve başarısızlık gibi duygulara sahip olduklarını ve genellikle muhasebeyi olumsuz olarak algıladıklarını tespit etmişlerdir.

McGoun ve diğ. (2007)'ne ait çalışmanın sonucunda muhasebe eğitimi ile ilgili olan bilanço teriminin; lens, fotoğraf ve bir masa oyunu olan scrabble olarak üç metafor ile nitelendirildiği görülmüştür.

Amernic ve Craig (2009) tarafından yapılan çalışmanın amacı daha eleştirel söylemlerle metaforun muhasebe bilimine nasıl uygulanacağını araştırmaktır. Çalışma sonucuna göre muhasebede metafor analizi üç varsayım üzerine kuruludur. Dil, insanların ne gördüğünü, nasıl gördüğünü etkiler. Bu kapsamda muhasebe de iş hayatının dilidir. Buna göre ilk varsayım "Muhasebe bir dildir." İkinci varsayım "Dil zorunlu olarak metaforları içerir." Bu sadece günlük dili değil, her alandaki tüm dilleri kapsamaktadır. Üçüncü varsayım ise "Metaforların kullanımı düşünce ve davranışları etkileyen bilişsel süreçlerdir."

Gökgöz (2012) çalışmasında, Yalova Üniversitesinde genel muhasebe dersini alan 195 öğrenciye uyguladığı anketle muhasebeci kavramına yönelik metaforik algılarını tespit etmeye çalışmıştır. Yaptığı içerik analizinin sonucunda, en yoğun kullanılan metaforların hesap makinesi, bahçıvan, karınca, matematikçi ve tilki olduğunu tespit etmiştir. En fazla vurgu yapılan

muhasibeci algısının ise “muhasibeciler etik değerlere bağlı değildir” olduğunu görmüştür.

Gökgöz ve Dizkırıcı (2013) tarafından Yalova Üniversitesinde muhasebe dersi alan 195 öğrenci üzerinde yapılan çalışmada, öğrencilerin muhasebe algıları açısından en sık kullandıkları metaforlar matematik, hesap makinesi, terazi, puzzle ve bilmece olarak tespit edilmiştir. Yapılan Pearson ki kare testi sonucunda öğrencilerin cinsiyeti ve yüksekokul ve fakültede öğrenim görmeleri açısından kullanılan metaforlar arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Sık kullanılan metaforlardan yola çıkılarak yapılan içerik analizi sonucunda “muhasebede sonuca ulaşmak için aşamalardan geçmek gerekir”, “muhasebe matematiksel işlemlerden oluşmaktadır” ve “muhasebe aynı işlemlerin tekrarıdır” ve “muhasebe para demektir” kategorileri ön plana çıkmıştır.

Yıldırım (2015) çalışmasında, muhasebeye giriş dersini alan 62 hukuk fakültesi öğrencisinin genel muhasebe dersine ilişkin görüşlerini incelemiş, elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin cinsiyete göre başarı, kariyer, ödül, zaman, merak veya zevkli, zor, sıkıcı, motivasyon, bilgi, eğitici puan ortalamaları arasında bir farklılık bulunmamıştır. Öğrencilerin bekledikleri ve aldıkları ders notları açısından ise kız öğrenciler lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

Güler, Ağca ve Boz (2016), anket aracılığı ile öğrencilerin Muhasebe Eğitimi dersine ilişkin olarak geliştirdikleri metaforlar ve bu metaforların ortak özellikleri belirlemeye çalışmışlar. Öğrencilerin muhasebeyi çoğunlukla karmaşık bir sistem olarak algıladıkları ve öğrenci yaşının arttıkça bu karmaşanın azaldığını tespit etmişlerdir.

Akpınar ve Yıldız (2018) çalışmalarında muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe dersini öğrenmeye yönelik algılarını hayvan, renk, besin türü, oyun, mevsim, eşya ve çiçek metaforları aracılığıyla incelemişler ve öğrencilerin muhasebe kavramına ilişkin algıları arasında “sıkıcı, karmaşık ve zor bir ders olarak muhasebe”, “gerekli, faydalı, önemli bir ders olarak muhasebe” ve “heyecan verici bir ders olarak muhasebe” algılarının ön plana çıktığını görmüşlerdir.

Akin ve Ay (2019), çalışmalarında muhasebe eğitimi alan öğrencilerin, öğrenmeye ilişkin algılarını muhasebe dersi açısından, metaforlar vasıtası ile değerlendirmek amacıyla Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde 2018-2019 öğretim yılında eğitimine devam eden 1., 2., 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören 156 öğrenciye anket uygulamışlardır. Öğrencilerin muhasebeyi nasıl algıladığına ilişkin en çok kullanılan metaforları kategorilere ayırmışlardır. Bu kategorilerin sonuçlarının bazılarına göre öğrencilerin muhasebe öğrenmeyi en çok zor ve karmaşık olarak nitelendirdikleri, muhasebe dersinin öğrenene kadar kendilerini zorladığı ama bilgi birikimleri ve tecrübeleri arttıkça kolaylaştığı hatta zevkli hale geldiğini söylediklerini tespit etmişlerdir.

Fidan ve Ağırbaş (2019), çalışmalarında genel muhasebe eğitimi alan sağlık yönetimi öğrencilerinin muhasebe dersine yönelik algılarını hayvan, renk, oyun, besin türü, çiçek, mevsim ve eşya metaforları aracılığıyla inceleyip öğrencilerin muhasebeye yönelik algı, tutum ve düşüncelerinin belirlenmesi ve olumsuz algıların giderilmesinde bir çözüm önerisi sunmayı amaçlamışlardır. Sonuç olarak öğrenciler açısından muhasebe dersi ile ilgili öne çıkan metaforların sırasıyla “siyah, köpek, acı biber, kış, saklambaç, kaktüs ve hesap makinesi” olduğu ve öğrencilerin muhasebe algılarında ise “karmaşık, sıkıcı, zor, gerekli, önemli ve faydalı bir ders olarak muhasebe” algılarının ön plana çıktığını görmüşlerdir.

Kurnaz ve Eceyurt Batır (2019), çalışmalarında öğrencilerin genel muhasebe dersine yönelik algılarını metaforlar aracılığıyla incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırma sonucunda öğrencilerin sık olarak kullandıkları metaforlar sırayla siyah, pırasa, kış, yılan, kaktüs, saklambaç ve hesap makinesi olduğunu, genel olarak öğrencilerin söz konusu yedi metafora ilişkin algılarında olumsuz anlamın daha çok kullanıldığını tespit etmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin genel muhasebe dersine ilişkin algıları arasında “zor, karmaşık ve sıkıcı bir ders olarak muhasebe”, “gerekli, önemli ve faydalı bir ders olarak muhasebe” ve “çok çalışma ve dikkat gerektiren bir ders olarak muhasebe” algılarının ön plana çıktığını görmüşler ve öğrencilerin muhasebe mesleğini seçme düşüncesi ile renk, mevsim, çiçek ve eşya metaforlarına yükledikleri anlamlar arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişkinin olduğunu tespit etmişlerdir.

Erol Fidan (2019) çalışmasında muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebeye dair algılarını hayvan, renk, besin türü, oyun, mevsim, eşya ve çiçek metaforları aracılığıyla incelemeyi amaçlamıştır. Öğrencilerin muhasebe için en sık olarak kullandıkları metaforların sırayla “siyah, kedi, brokoli, kış, saklambaç, kaktüs ve hesap makinesi” olduğunu tespit etmiştir. Araştırmaya dahil olan öğrencilerin yaklaşık yüzde 47’sinin gelecekte muhasebe alanında bir meslekte çalışma düşünceleri olduğunu ve muhasebe mesleğini tercih etme düşünceleri ile metaforlar aracılığıyla yüklenen anlamlar arasında ki-kare analizi sonucunda hayvan, renk, besin türü, oyun, mevsim, eşya ve çiçek metaforlarının tamamında istatistiki olarak farklılık olduğu gözlemlenmiştir.

3. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

İşletme bölümünde lisans eğitimi gören öğrencilerin muhasebe olgusuna yönelik algılarının metaforlar aracılığı ile incelenmesi bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Bu çalışma; öğrencilerin zihninde “muhasebe” kavramının yansımalarının ortaya konması ile bu derslerin içeriklerinin ve öğretim tekniklerinin gözden geçirilmesi açısından önem taşımaktadır.

4. ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ VE SINIRLILIKLARI

Muhasebe olgusuna ait metaforik algılarının ölçülmesinin amaçlandığı bu çalışmanın evreni Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi (TOGÜ) İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İİBF) İşletme Bölümü'nde okuyan öğrencilerdir. 2018-2019 Öğretim yılı TOGÜ – İİBF İşletme Bölümü öğrenci sayıları Tablo 1'de yer almaktadır:

Tablo 1- TOGÜ – İİBF İşletme Bölümü Öğrenci Sayısı (2018-2019)

SINIF	Kız	Erkek	TOPLAM
1. Sınıf	9	16	25
2. Sınıf	22	29	51
3. Sınıf	76	52	128
4. Sınıf	110	131	241
GENEL TOPLAM	217	233	450

Araştırma kapsamında kolayda örneklem yöntemine göre 108 öğrenciye ulaşılmıştır. İşletme bölümünün müfredatında diğer bölüm müfredatlarına oranla daha fazla muhasebe dersinin olması sebebiyle araştırma kapsamında sadece bu bölümün öğrencilerine ulaşılması ve bölüm ile muhasebe ders kapsamındaki farkındalığın yüksek olması sebebiyle sadece 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin araştırmaya dahil edilmesi çalışmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır. Araştırma, sonraki aşamada İİBF'lerdeki diğer bölümlere ve farklı üniversitelerdeki İşletme Bölümü öğrencilerine uygulama yapılarak sonuçlar karşılaştırılabilir.

5. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmanın amacına ulaşmak için nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji (olgu bilim) kullanılmıştır. Fenomolojik yaklaşıma göre; kişilerin davranışlarının anlaşılabilmesi için onlara ait anlayışların ve yaşantının bilinmesi gerekmektedir. Farkında olunan ancak derinlemesine ve detaylı bir anlayışa sahip olunmayan olgulara odaklanan fenomenoloji ile bireylerin kendi dünyalarında ve günlük eylemlerindeki metaforların tespiti yapılabilmektedir. Fenomoloji deseni sayesinde öğrencilerin aslında yabancı olmadıkları ama aynı zamanda tam olarak kavrayamadığı “muhasebe” dersi kapsamındaki olguları araştırmak için bir zemin oluşturulmaktadır.

Araştırma kapsamında verilerin elde edilmesi için yarı yapılandırılmış anket formu kullanılmıştır. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. 1. Bölümde demografik bilgiler yer almakta, 2. Bölümde ise “Muhasebe olsaydı, olurdu. Çünkü;.....” şeklinde 10 tane doldurulması gereken ifade yer almaktadır. Anket formu doldurulurken öğrenciler yönlendirilmemiş ve hayal güçlerini kullanmaları istenmiştir.

Anket formlarından elde edilen veriler içerik analizi kullanılarak çözümlenmiştir. Bu kapsamda ilk olarak öğrencilerin sorular için kullandıkları metaforlar detaylı olarak incelenmiştir. Daha sonra metaforların açıklamaları, tüm açıklamaları karşılayacak şekilde genelleştirilmiştir.

6. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Anket formunun ilk bölümünde yer alan demografik özelliklere uygun olarak Tablo 2’de araştırmaya katılan öğrencilere ait bilgiler yer almaktadır:

Tablo 2- Demografik Özellikler

Demografik Özellikler		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	62	57,41
	Erkek	46	42,59
TOPLAM		108	100
Sınıf	3. Sınıf	59	54,63
	4. Sınıf	49	45,37
TOPLAM		108	100
Muhasebe Alanında Verilen Dersleri Seviyor musunuz?	Evet	38	35,18
	Hayır	47	43,52
	Kısmen	23	21,30
TOPLAM		108	100
Mezun Olduktan Sonra Muhasebe Mesleğini Tercih Eder misiniz?	Evet	17	15,74
	Hayır	49	45,37
	Belki	42	38,89
TOPLAM		108	100

Tablo 2’ye göre ankete katılan öğrencilerin yüzde 57,41’i kadın, yüzde 42,59’u erkektir. Yine katılımcıların yüzde 54,63’ü 3. sınıf öğrencisi, yüzde 45,37’si 4. sınıf öğrencisidir. Öğrencilerin “Muhasebe alanında verilen dersleri seviyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevapların yüzde 35,18’i evet, yüzde 43,52’si hayır ve yüzde 21,30’u kısmen şeklindedir. Mezun olduktan sonra muhasebe mesleğini tercih edeceklerini söyleyenlerin oranı sadece yüzde 15,74, tercih etmeyeceklerini söyleyenlerin oranı yüzde 45,37, belki tercih edeceklerini söyleyenlerin oranı ise yüzde 38,89’dur. Muhasebe dersini sevdiğini söyleyenlerin oranıyla muhasebe mesleğini tercih edeceklerini söyleyenlerin arasında yaklaşık yüzde 20 gibi bir farkın olması dikkat çekicidir.

Anketin ikinci bölümünde yer alan yarı yapılandırılmış sorular şu şekildedir.

1. Muhasebe bir renk olsaydı olurdu. Çünkü;
.....
2. Muhasebe bir hayvan olsaydı olurdu. Çünkü;
.....

3. Muhasebe bir mevsim olsaydı olurdu. Çünkü;
.....
4. Muhasebe bir eşya olsaydı olurdu. Çünkü;
.....
5. Muhasebe bir meyve olsaydı olurdu. Çünkü;
.....
6. Muhasebe bir oyun olsaydı olurdu. Çünkü;
.....
7. Muhasebe bir bitki olsaydı olurdu. Çünkü;
.....
8. Muhasebe bir yemek olsaydı olurdu. Çünkü;
.....
9. Muhasebe bir sanatçı (erkek) olsaydı olurdu. Çünkü;
.....
10. Muhasebe bir sanatçı (kadın) olsaydı olurdu. Çünkü;
.....

Yukarıdaki ifadeler için kullanılan metaforlara ait içerik analizi sonuçları tablo şeklinde oluşturulmuştur. Verilerin analizinde her bir ifade için en çok kullanılan metaforların 5 tanesi verilmiştir.

Tablo 3 - Muhasebe Bir Renk Olsaydı

Renkler	Frekans	Çünkü;
1. Siyah	26	<ul style="list-style-type: none">- Tüm renkler karıştırıldığında siyah elde edilir. Muhasebe de siyah gibi birçok alandaki bilgilerin karışımı gibidir.- Rakamlar içimi karartıyor.- Siyah genelde her alanda kurtarıcı ve kapatıcı bir renktir. Muhasebede işletmede hataları kurtaran ve kapatan bir sistemdir.- Siyah olumsuz ve sevimsiz durumu ifade eder. Fakat yine de vazgeçilmez bir renktir. Muhasebeyi de çok sevmesek bile büyük, küçük her işletme için vazgeçilmezdir.- Karamsar bir ders olduğu için acıyı belirtiyor.- Kara delik gibi muhasebede bir işlemi yanlış yaptığımızda hatayı bulana kadar içinde kaybolursunuz.
2. Mavi	23	<ul style="list-style-type: none">- Muhasebenin yapısı canlı ve her daim iç içe olduğumuz bir platform olduğu için hayatımızın hemen hemen her anında farklı yönleriyle bize yardımcı olmaktadır.- Gerekli önem verildiğinde çok açık ve yalın bir hal alır. Muhasebeye de yeterli derecede önem verildiğinde çok kolay ve açık bir şekilde anlaşılır.- Huzur ve güvenin rengi olduğu için muhasebede kayıtlar doğru yapıldığında güven ve huzur ortamı oluşacaktır.- Resmîyet ifade etmektedir. Muhasebede de her iş resmi olarak yapılmalıdır.

3. Sarı	18	- Sarı güneşi simgeler. Güneş insanlara doğaya fayda sağlayan bir varlıktır. Güneş parlaktır. Muhasebe de işletmenin güneşi gibidir geleceği aydınlatır parlatarak işletmeye faydalı kârlı yollar gösterir. - Sarı güneşin rengidir ve güneş insanın içini ısıtır. Muhasebede de işlerin yolunda gitmesi insana rahatlık, huzur verir, içini açar. - Neşe ve eğlence sunan, canlandırıcı ve aydınlatıcı bir renktir. Muhasebede de eğlenceli ve aydınlatıcı bir sistem öne çıkar.
4. Gri	14	- Siyah ve beyazın birbirini tamamladığı gibi muhasebedeki işler de birbirini tamamlar, kopukluk yoktur. - Gri açık ya da koyu olarak ifade edilebilmektedir. Eğer muhasebede işler yolunda giderse beyaza yaklaşarak açık gri olur ama hatalar artarsa siyaha yaklaşarak koyu gri olur. Grinin tonuna göre işlerin ne durumda olduğu anlaşılabilir.
5. Turuncu	12	- Kırmızı ve sarının karışımıdır. Kırmızı tehlike, sarı dikkatli olmayı simgeler: Muhasebe gibi.

Tablo 3'te öğrencilerin muhasebeyi renk olarak algılarına yer verilmiştir. Öğrenciler tarafından en çok kullanılan renk metaforları siyah, mavi ve sarıdır. Öğrenciler siyah rengini muhasebeyle ilişkilendirirken olumlu ve olumsuz vurgular yapmışlardır. Tüm renklerin karışımı olan siyah gibi muhasebenin de birçok alandaki bilginin karışımı olarak ve siyahın kusurları kapatıcı bir renk olmasını muhasebenin de işletmedeki hataları kapatması ile ilişkilendiren öğrenciler, muhasebenin de siyah gibi vazgeçilmez olduğunu söyleyerek muhasebe açısından olumlu vurgu yapmışlardır. Ancak muhasebeyi bir kara deliğe benzeterek, rakamların siyah gibi içlerini kararttığını söyleyerek, acının rengi olarak siyahı muhasebeyle ilişkilendirerek muhasebeyi olumsuz olarak vurgulamışlardır. Muhasebeyi mavi renkle ilişkilendirirken muhasebenin canlı, açık, yalın ve kurallara uyulduğunda güven veren özelliklerini vurgulamışlardır. Sarı rengin ise muhasebenin işletmenin güneşi olarak aydınlatması, canlandırması ve huzur vermesi özelliklerine yönelik olarak kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 4- Muhasebe Bir Hayvan Olsaydı

Hayvanlar	Frekans	Çünkü
1. Arı	22	- Arılar çok çalışkan düzenli hayvanlardır. Hem insanlara hem de doğaya birçok faydaları vardır. Arılar dünyanın besin zincirinin dengesini sağlar. Muhasebe de işletmenin dengesini sağlar. Arılar bal yapmak için sabırla çalışırlar her çiçeğe uğrayıp bal yaparlar. Muhasebe de öyledir işletmenin gelirini giderini kârını zararını toplayarak tüm kayıtları elinde toplarlar.
2. Yılan	20	- Dersin içeriği insanı korkutuyor. Yılanın görüntüsü gibi.
3. Köpek	15	- Sahibine bağlı bir hayvandır. Muhasebe de işletmeye bağlı hareket eder.

4. Leopar	12	- Üzerindeki desenlerin muhasebedeki farklılık ve kullanım yerlerinin zenginliğini göstermesi benzetilirdi. Hızlı ve dinamik olması muhasebenin mekanik olarak dinamik yapıya sahip olduğuna örnek gösterilebilir.
5. Sivrisinek	10	- Kolay küçük bir durum gibi görünüyor olsa da çalışmaya acı verir, önlemini alan yani çalışan için tehlike arz etmez.

Tablo 4'te öğrencilerin hayvan olarak muhasebe algıları tespit edilmeye çalışılmıştır. Muhasebenin en çok benzetildiği hayvanlar sırasıyla arı, yılan ve köpektir. Öğrencilerin muhasebeyi arıyla ilişkilendirmelerinin sebebi; sabır isteyen bir iş olması, işletmelerden bilgi, belge toplayarak kâr-zararı hesaplamak için kayıtlar tutması ve işletmenin dengesini sağlamasıdır. Yılana benzetilmesinin sebebi ise dersin içeriğini korkutucu bulmalarıdır. Muhasebenin işletmeye bağlı olarak hareket etmesini ise köpeğe benzetmektedirler.

Tablo 5-. Muhasebe Bir Mevsim Olsaydı

Mevsimler	Frekans	Çünkü
1. Kış	45	- Kış mevsimi sert ve bazen de çekilmez hale gelebilir, muhasebede de bazen zor geçen konular ve çekinilmez hale gelen işlemler karşımıza çıkar.
2. Sonbahar	36	- Sonbaharda yapraklar sararır dökülür, kışa hazırlıktır, bir dönem boyunca açan çiçeklerin ağaçların açma sürelerinin dolduğunu ifade eder. Muhasebenin dönem sonunda yapılan kapanış kayıtları da sonbahar gibidir, bir dönemin bitişini gösterir. İşletmenin yapılan alışlarının satışlarının kayıtları yapılmış ve süreleri dolmuştur, kapanış kayıtlarının yapılmasının vakti gelmiştir.
3. İlkbahar	21	- Sabah güneş görüp montunu almazsan tutulduğun yağmurla kalırsın yani hatanın bedeli ağır olur. Muhasebede de en ufak bir hatanın telafisi olamaz.
4. Yaz	6	- Hesaplar ve kodlar yaz gibi bunaltıcı. Sıcak, boğucu, sıkıcı. Çok uğraştırır ve terletir, aynı yaz gibi. Ama aydınlık ve bol güneşlidir.

Tablo 5'te öğrencilerin mevsim olarak muhasebe algılarına yer verilmiştir. Muhasebe en çok kış ve sonbahar mevsimlerine benzetilmiştir. Öğrencilere göre muhasebe kış mevsimi gibi sert ve çekilmezdir, sonbahardaki yaprak dökümü gibi hesaplar bir bir kapatılır, bir dönemin bitişidir. Muhasebede hata yapmak ilkbaharda şemsiyesiz dışarı çıkıp yağmura yakalanmak gibidir. Hesaplar ve kodlar ise yaz gibi bunaltıcı, sıcak ve boğucudur, uğraştırır terletir ama aynı zamanda aydınlık ve bol güneşlidir de.

Tablo 6- Muhasebe Bir Eşya Olsaydı

Eşyalar	Frekans	Çünkü
1. Bilgisayar	27	- Tüm verilerin kaydedildiği ve saklandığı yer, muhasebe de işletme bilgilerini kaydeder. Bilgisayar birden fazla işlemi aynı anda yürütür, muhasebede de birden fazla veri kullanılarak aynı anda farklı analizler yapılabilir.
2. Gözlük	15	- Muhasebe işletme içi verileri net ve iyi görmemizi sağlar.
3. Cep Telefonu	12	- Günlük hayatta hiç yanından ayırmaman gerekiyor. Muhasebe de işletmenin ayrılmaz bir parçasıdır.
4. Dolap	10	- Elbiselerin düzenli bir şekilde konulduğu ve erişilebilmek istendiğinde kolayca hazır bulunabilen eşyadır, muhasebede de bu işleyiş görülür her bir işlemin düzenli bir şekilde ilerlediği bir sistemdir.
5. Çanta	7	- Çanta insan ihtiyaçlarını içinde barındıran bir eşyadır. Muhasebe de çanta gibidir. Bir işletmenin tüm işlemlerini kapsar ve bütün özellikleri kendisinde toplar.

Muhasebenin eşyaya benzetilmesi ile ilgili metaforda çok farklı kullanımlar olmuştur. Tablo 6 dışında belirtilen bazı eşyalar; not defteri, terazi, hesap makinesi, silgi, ayna, saat, buzdolabı, fırın, kalemlik, makas, kalem ve çengelli iğnedir.

Tablo 6'ya göre öğrencilerin muhasebeyi eşya olarak algıları tespit edilmeye çalışılmıştır. Muhasebeyle en çok ilişkilendirilen eşyalar bilgisayar, gözlük ve cep telefonudur. Öğrencilere göre; muhasebe de bilgisayar gibi verileri kaydeder ve birden çok işlemi aynı anda yürütür, bir gözlük gibi işletme içi verilerin net görülmesini sağlar ve insanlar nasıl cep telefonlarından ayrı kalamıyorsa muhasebe de işletmenin ayrılmaz bir parçasıdır.

Tablo 7- Muhasebe Bir Meyve Olsaydı

Meyveler	Frekans	Çünkü;
1. Nar	32	- Narın tanelerinin çok olduğu gibi muhasebenin de kodları, hesap isimleri ve işlemleri fazladır.
2. Portakal	21	- Portakal C vitamini içerir ve günlük alınmazsa bir işe yaramaz. Muhasebede de konuları günlük olarak tekrarlamak gerekir.
3. Üzüm	12	- Üzüm salkım salkımdır. Bir üzüm bir salkım üzümü oluşturur. Küçük küçük kayıtların muhasebeyi oluşturduğu gibi.
4. Erik	10	- Ekşi ama yemeden de olmuyor. Muhasebe de zor ama işlemleri yapılmadan da olmuyor.
5. Ayva	8	- Temkinli davranmayı ayvayı hızlı yersen boğazına takılır kalır o yüzden muhasebede de sağlam adım atmak gerek. Yoksa ayvayı yersiniz.

Muhasebenin meyveye benzetilmesi ile ilgili metaforda çok farklı kullanımlar olmuştur. Tablo 7 dışında belirtilen bazı meyveler; karpuz, muz, vişne, avakado, kavun, ananas ve karaduttur.

Tablo 7’de bir meyve olarak muhasebenin algılanış şekli tespit edilmeye çalışılmıştır. Muhasebe en çok nar ve portakala benzetilmiştir. Muhasebenin hesap isimleri ve kodların çokluğu nar taneleriyle, günlük olarak kayıtların tutulması gerekliliği portakaldaki C vitamininin günlük olarak alınması gerektiğiyle, küçük küçük kayıtların bir araya gelerek muhasebeyi oluşturması üzüm salkımıyla bağdaştırılmıştır.

Tablo 8- Muhasebe Bir Oyun Olsaydı

Oyunlar	Frekans	Çünkü;
1. Puzzle	34	Hangi hesabı nerede kullanacağını bulmak çok karışık bir sürü parça ve tamamlamak zor. Muhasebede de her konu birbiriyle alakalı, bir tanesini anlamayınca gerisi gelmiyor
2. Bulmaca	22	- Hep bir harf eksik kalıyor. Muhasebede ne kadar hesap yaparsan yap bir yerde eksik çıkıyor.
3. Su Doku	13	- Muhasebede çift taraflı kayıtları eşitlemek su dokudaki satır ve sütunları doldurmak birbirlerine çok benzerler. Rakamlar yerlerine doğru yerleştirilirse kayıtlar doğru şekilde ilerler.
4. Satranç	10	- Çalışan emek veren için muhasebe eğlenceli ve geliştirici, çalışmayan emek vermeyen için ise karmaşık ve sıkıcıdır.
5. Tabu	9	- Tabu oyununun içeriğindeki bilinmeyen kelimeleri tabu kelimeleri kullandığımızda kaybettiğiniz gibi muhasebede de tabu işlemler yapıldığında kaybedersiniz.

Tablo 8’ de öğrencilerin bir oyun olarak muhasebe algılarına yer verilmiştir. Muhasebe sırasıyla en çok puzzle, bulmaca ve su dokuyla ilişkilendirilmiştir. Öğrenciler puzzle parçası gibi muhasebenin de bir parçası anlaşılmazsa, eksik kalırsa devamının gelmeyeceğini, bir harfi eksik kalan bulmaca gibi muhasebede de hep bir yerde eksik çıktığını ve muhasebedeki çift tarafı birbirine eşitlemenin su dokudaki satır ve sütunları doldurmaya benzediğini düşünmektedirler.

Tablo 9- Muhasebe Bir Bitki Olsaydı

Bitkiler	Frekans	Çünkü;
1. Kaktüs	26	- Muhasebe de işlemlerinde hata yaparsan kaktüs dikenlerinin eline battığında yaşadığın acı gibi canın acır.
2. Papatya	22	- Basit görünüyor, ama karışık bir konuyu anlamayınca diğerleri de eksik kalıyor, papatyanın kopan yaprağı gibi.
3. Gül	19	- Gül güzel ve gösterişli bir çiçektir sevgiyi ifade eder. Güzeldir ama dikenleri de vardır. Muhasebenin de işletmeye gül gibi hem iyi bir tarafı vardır, hem de eğer zarar edilirse bu da gülün dikenleri gibi işletmeye zarar verecektir.
4. Isırgan	17	- Kimine göre muhasebe can yakar ama sonucu faydalıdır ancak başka insanlara göre rahatsız edicidir.
5. Orkide	9	- Muhasebe gibi çok emek ve bakım isteyen bir bitkidir.

Muhasebenin çiçeğe benzetilmesi ile ilgili metaforda çok farklı kullanımlar olmuştur. Tablo 9 dışında belirtilen bazı çiçekler; ağlayan çiçek, kasımpatı, lale, menekşe ve hanımeli dir.

Tablo 9’da muhasebenin ilişkilendirildiği çiçek çeşitleri yer almaktadır. Muhasebe en çok kaktüs, papatya, gül ve ısırgan ile ilişkilendirilmiştir. Muhasebede hata yapmanın kaktüsün dikeninin batmasıyla aynı acıyı yaşattığını, kopan bir papatya yaprağı gibi bir konuyu anlamamanın diğerlerini eksik bıraktığını, muhasebenin de gül gibi güzel ama dikenlerinin olduğunu, ısırgan otu gibi can yakıcı fakat faydalı olduğunu ve orkide gibi emek ve bakım istediğini düşünmektedirler.

Tablo 10- Muhasebe Bir Yemek Olsaydı

Yemekler	Frekans	Çünkü
1. Yaprak Sarması	28	- Yaprak sarması meşakkatli ve tecrübe gerektirir. Muhasebede dıştan basit gözükür ama işi yapmaya başlayınca zor ve deneyim gerektiren bir alandır.
2. Menemen	21	- Herkes menemen yapmayı bildiğini söyler ama durum hiç de öyle değildir bazı püf noktaları kaçırmamak lazım. Tıpkı muhasebede de herkes bildiğini söyler ama püf noktalarını kaçırlar.
3. Kek	18	- Doğru malzemeleri doğru sıcaklık ve oranda koymadığınızda kabarmadığı gibi muhasebede de doğru işlemleri doğru zamanda yapmazsanız başarısız olursunuz.
4. Kısır	12	- Kısırın içinde birçok çeşitli sebze türü vardır. Hepsinin bir araya gelmesi gerekir güzel bir tat verir eğer kullanılan malzemeler eksik ise beklenen lezzeti vermez. Muhasebede de sonuca varmak için sırasıyla bütün hesaplar kullanılmalıdır ki işletmede her şey yolunda olsun.
5. Tokat Kebabı	8	- Yapması ve pişirmesi büyük ustalık gerektirir. Muhasebeye uygun işlemlerin yapılabilmesi için tecrübe ve ustalık gerekmektedir.

Muhasebenin yemeğe benzetilmesi ile ilgili metaforda çok farklı kullanımlar olmuştur. Tablo 10 dışında belirtilen bazı yemekler; lahmacun, işkembe çorbası, pilav, makarna, patates kızarması, hamburger ve türlüdür.

Tablo 10’da ise öğrencilerin bir yemek olarak muhasebe algılarına yer verilmiştir. Öğrenciler muhasebeyi bir yemek olarak ifade ederken sırasıyla en çok yaprak sarması, menemen ve kek metaforlarını kullanmışlardır. Muhasebenin de yaprak sarması gibi meşakkatli ve tecrübe gerektirdiğini, bir menemen gibi herkesin iyi yapabildiğini söylediğini ancak çoğu kişinin püf noktalarını kaçırdığını, başarılı olabilmesi için bir kek pişirir gibi doğru kurallara uyulması gerektiğini, bir kısır gibi malzemeden çalınırsa her şeyin yolunda gitmeyeceğini ve bir Tokat Kebabı pişirmek gibi muhasebenin de ustalık gerektirdiğini vurgulamışlardır.

Tablo 11- Muhasebe Bir Sanatçı (Erkek) Olsaydı

Sanatçılar (Erkek)	Frekans	Çünkü
1. Sylvester Stallone	23	- Muhasebe ile baş edebilmek için O'nun kadar güçlü olmalısınız.
2. Cüneyt Arkın	21	- Muhasebedeki işlemler bazen O'nun yaptığı hareketler gibi anlaşılmaz olmaktadır.
3. Kıvanç Tatlıtuğ	19	- Muhasebe dersini öğrendiğinizde ve sınavdan yüksek not aldığınızda O'nun kadar karizmatik olabilirsiniz.
4. Cem Yılmaz	14	- Stand up yapmak oldukça zor ve zekâ ister tıpkı muhasebe gibi.
5. Acun Ilıcalı	10	- Birçok işi bir arada yürütmektedir ve oldukça medyatiktir, muhasebede de birçok iş aynı anda yürütülmelidir ve işlemleri hileli yaptığımızda çok kolay medyatik olabilirsiniz.

Tablo 11'de öğrencilerin muhasebeyi hangi erkek sanatçılar ile ilişkilendirdikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Öğrenciler muhasebe ile erkek sanatçıları; Sylvester Stallone gibi güçlü birinin muhasebeyle baş edebileceği, Cüneyt Arkın hareketleri gibi muhasebenin de anlaşılmaz olduğu, muhasebeyi öğrenmeyi başarıp sınavdan yüksek not alındığında Kıvanç Tatlıtuğ gibi karizmatik olunabileceği, bir stand- up gibi muhasebenin de zor bir iş olduğu ve zekâ gerektirdiği için Cem Yılmaz gibi zeki olmak gerektiği şeklinde ilişkilendirmişlerdir.

Tablo 12- Muhasebe Bir Sanatçı (Kadın) Olsaydı

Sanatçılar (Kadın)	Frekans	Çünkü
1. Bülent Ersoy	20	- Jüri üyeliğinde fevkaladenin fevkinde ifadesinde olduğu gibi muhasebede de kavramlara uygun işlem yapıldığında fevkaladenin fevkinde olursunuz. - Sesi çok güçlüdür. Tıpkı muhasebenin de sesi güçlü çıkarsa işletmede maliyetler daha az olabilir.
2. Demet Akalın	18	- Giderli şarkılar ondan sorulur. İşletmede de giderler muhasebeden sorulur.
3. Sezen Aksu	15	- Yıllar geçse de değeri hiç düşmez, muhasebenin de değeri işletmede hiç azalmaz.
4. Merve Özbey	10	- Küçük, minyon yapısı vardır ama sesi çok kuvvetlidir. Muhasebede sınav soruları küçük gibi görünse de çok kuvvetli bir soru karşınıza çıkabilir.
5. Madonna	7	- Madonna ile tanışma şansım ne kadar düşükse, muhasebe dersini anlama ve geçme şansımız da o kadar düşüktür.

Tablo 12'de veriler öğrencilerin muhasebe algısına yönelik olarak hangi kadın sanatçılarla ilişkilendirildiklerine yer verilmiştir. En çok Bülent Ersoy, sonra Demet Akalın ve Sezen Aksuyla ilişkilendirmişlerdir.

7. SONUÇ

Metaforlar insanların içinde buldukları ortamı nasıl algıladıklarını gösteren araçlardır. İnsanlar metaforları zihinlerindeki bir kavramı ya da bir olayı çevrelerindeki diğer nesnelere veya olaylarla ilişkilendirerek daha iyi kavrayabilmek için kullanırlar. Metaforlar insanların çevrelerindeki kavramları ve olayları algılama araçları olduğu için birçok alanda olduğu gibi eğitim alanında da öğrencilerin eğitimini aldıkları dersleri nasıl algıladıklarıyla ilgili çalışmalarda metafor yöntemi sıkça kullanılmaya başlanmıştır. Bu çalışmada Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi İ.İ.B.F İşletme Bölümü öğrencilerinin muhasebe olgusunu algılama biçimlerinin metaforlarla ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda öğrencilerin muhasebeyi renk, hayvan, mevsim, eşya, oyun, bitki, yemek, erkek ve kadın sanatçı metaforlarıyla nasıl ilişkilendirdikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Her bir metafor grubu için öğrencilerin en çok verdikleri cevaplar sırasıyla “siyah, arı, kış, bilgisayar, nar, puzzle, kaktüs, yaprak sarması, Sylvester Stallone ve Bülent Ersoy”dur.

Öğrencilerin muhasebeyi ilişkilendirdikleri renk metaforlarından siyah renk diyenler muhasebeyi olumsuz olarak algılamaktadırlar. Bu da öğrencilerin yüzde 26’lık kısmını oluşturmaktadır. Diğer renkleri söyleyenler yani yüzde 74’lük kısım renk metaforlarıyla muhasebeyi olumlu olarak ilişkilendirmişlerdir. Genel olarak yapılmış olan ulusal çalışmalarla (Akpınar ve Yıldız’ın 2018’deki, Kurnaz ve Eceyurt Batır, ve Erol Fidan’ın 2019’daki çalışmaları) karşılaştırıldığında; bu çalışmada da muhasebe en çok siyah renkle ve olumsuz olarak ilişkilendirilmiş, ancak bu çalışmada diğerlerinden farklı olarak siyah renk dışındaki renklere daha fazla olumlu anlam yüklendiği görülmektedir.

Muhasebe açısından algılanan hayvan metaforları incelendiğinde yüzde 20’lik bir oranla yılan dışında diğer hayvanlara olumlu anlam yüklendiği, Akpınar ve Yıldız (2018), Kurnaz ve Eceyurt Batır (2019) ve Erol Fidan (2019) çalışmalarında ise yılan dışında en çok kedi, tilki, bukalemun, kene gibi hayvanlara da olumsuz anlam yüklendiği görülmektedir.

Mevsim metaforlarına bakıldığında diğer çalışmalarda (Akpınar ve Yıldız’ın 2018’deki, Kurnaz ve Eceyurt Batır, ve Erol Fidan’ın 2019’daki çalışmaları) olduğu gibi bu çalışmada da öğrenciler muhasebeyi en çok kış mevsimi gibi olumsuz olarak algılamaktadırlar. Diğer mevsimlere de pek olumlu anlam yükledikleri söylenemez.

Eşya metaforları açısından muhasebeye daha çok olumlu anlamlar yüklenmiştir. Bu çalışmada muhasebe en çok bilgisayar ve gözlükle ilişkilendirilirken, ulusal literatürde yapılmış olan Akpınar ve Yıldız (2018), Kurnaz ve Eceyurt Batır (2019) ve Erol Fidan (2019) çalışmalarının üçünde de en çok hesap makinesi ve kalemle çoğunlukla olumlu olarak ilişkilendirilmiştir.

Öğrenciler muhasebedeki işlemler küçük kayıtlardan oluştuğu ve karışık olduğu için muhasebeyi en çok nar ve üzüm gibi taneli meyvelerle ve günlük tutulması gereken kayıtları günlük C vitamini alımına benzettikleri için portakalla ilişkilendirmişlerdir.

Muhasebe yine öğrenciler açısından zor ve karmaşık olduğu için oyun metaforları açısından en çok puzzle ve bulmacaya benzetilmiştir. Diğer çalışmalarda da öğrenciler aynı gerekçelerle muhasebeyi aynı metaforlara benzetmişlerdir. Kurnaz ve Eceyurt Batır'ın 2019'daki çalışmalarında ise muhasebe soruları çözerken içinde saklanmış gizli bilgiler olduğunu düşünen öğrenciler muhasebeyi en çok saklambaç oyununa benzetmişlerdir.

Muhasebeyle ilgili metaforik çalışmalarda (Akpınar ve Yıldız'ın 2018' deki, Kurnaz ve Eceyurt Batır, ve Erol Fidan'ın 2019'daki çalışmaları) bitki veya çiçek olarak muhasebe bu çalışmada da olduğu gibi dikenlerinden ötürü genellikle kaktüs ve güle, can yakıcı olduğundan ısırgana benzetilmiştir. Öğrencilere göre muhasebe işlemlerini yaparken bir güle bakar gibi özen gösterilmelidir fakat hata yapılması durumunda diken batması gibi can yakar. Bir kısım öğrenci ise muhasebede bir konunun anlaşılmayıp eksik kalmasının diğer konuları da etkilemesini bir yaprağı kopmuş papatyaya benzetmişlerdir.

Yemek metaforları açısından muhasebe yaprak sarması, menemen, kek, kısır ve Tokat Kebabı'na benzetilmiştir. Bu benzetimleri yaparken öğrenciler aslında tek bir ortak noktada birleşmişlerdir: Muhasebe gibi hepsinin ustalık gerektirmesi.

Muhasebe üzerine yapılmış metaforik çalışmalardan farklı olarak bu çalışmada öğrencilere muhasebeyi hangi sanatçıya benzettikleri de sorulmuştur. Bayan ve erkek sanatçı açısından muhasebe her ikisinin de güçlü özellikleri olduğundan Bülent Ersoy ve Sylvester Stallone'a benzetilmiştir. Öğrencilere göre; muhasebeyle baş edebilmek için Sylvester Stallone kadar güçlü olmak gerekir ve işletme içinde muhasebenin sesi Bülent Ersoy'un sesi kadar güçlü çıkmalıdır.

Sonuç olarak; renk, hayvan, mevsim, eşya, meyve, oyun, bitki, yemek, erkek ve kadın sanatçı olmak üzere muhasebeyle ilişkilendirilen bu 9 metafor grubuna benzetme sebeplerini genellediğimiz zaman muhasebe hakkında bazı öğrenciler; zor, karmaşık, riskli korkutucu, bunaltıcı, hata yapmanın sonucunun ağır olduğu gibi olumsuz düşüncelere sahiptir. Uluslararası literatüre bakıldığında bu sonuç, Jones ve Fields'ın 2001'de yaptıkları çalışmada ulaştıkları, "muhasebeye giriş dersi alan öğrencilerin cesaretsizlik ve başarısızlık duygularına sahip oldukları ve muhasebeyi olumsuz algıladıkları" sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Bazı öğrenciler ise; muhasebeye gerekli önemin verildiğinde kolay, açık ve anlaşılır olduğunu, gerekli özen gösterildiğinde gelecek için güven ve huzur vereceğini, çalışan emek veren için eğlenceli bir ders olduğunu ve ustalık gerektirdiğini düşünmektedirler. Aynı zamanda muhasebe dersini sevdiğini söyleyen

öğrencilerin oranının yüzde 38, mesleği tercih edeceğini söyleyen öğrencilerin oranının ise yüzde 17 olduğu tespit edilmiştir.

Metaforik açıdan muhasebe hakkında olumsuz düşüncelere sahip öğrencilerin bu düşüncelerini olumlu yönde değiştirebilmek için öğretim yöntemlerinin üzerinde durulmalı ve uygun çözümler üretilmelidir. Öğretim yöntemlerinde teknolojinin sunduğu araç gereçlerden faydalanmak, dersleri daha çok uygulamaya yönelik işleyerek öğrencilerin aktif rol almalarını sağlamak, öğrencileri motive edici etkinlikler düzenlemek, öğretim elemanı, öğrenci ve meslek mensuplarının bir arada bulunduğu seminerler düzenlemek ve öğrencilerin muhasebe hakkındaki olumsuz algılarının altında yatan sebepleri araştırmak etkili çözüm yolları olabilir.

Gelecekte yapılacak çalışmalarda metaforlar aracılığıyla muhasebe hakkında öğretim elemanlarının, işletme sahiplerinin, meslek mensuplarının, farklı bölümde eğitim alan öğrencilerin veya aynı öğrencilerin farklı yıllardaki metaforik algıları araştırılarak karşılaştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akin, H., M. Ay, (2019). “Öğrencilerin Muhasebe Öğrenmeye İlişkin Algılarının Tespitinde Metaforik Bir Yaklaşım”, *Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 2 (2), 254-274.
- Akpınar, S. ve Ş. Yıldız, (2018). “Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Muhasebe Algılarına Yönelik Metaforlar”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (77): 91-114. DOI: 10.25095/mufad.401312
- Amernic, J. ve R. Craig, (2009). "Understanding Accounting Through Conceptual Metaphor: Accounting Is An Instrument?", *Critical Perspectives on Accounting*, 20 (8).
- Arslan, M.M. ve Bayrakçı, M. (2006). “Metaforik Düşünme ve Öğrenme Yaklaşımının Eğitim Öğretim Açısından İncelenmesi”, *Milli Eğitim Dergisi*, 35(171): 100-108.
- Aydın, T., (2019). “Lakoff ve Johnson’ın Metafor Kuramı ve Eski Türkçe ile Orta Türkçede Birleşik Fiillerde Yük Metaforu”, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (44), 163-181.
- Cerit, Y., (2008). "Öğretmen Kavramı ile İlgili Metaforlara İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri", *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (4): 693-712.
- Comesky, R., S. McCool, L. Byrnes, ve R. Weber. (1992). “Implementing Total Quality Management in Higher Education”, Madison, WI: Magna Publications.
- Erol Fidan, M. (2019). “Lisans Öğrencilerinin Muhasebe Eğitimi Hakkındaki Metaforik Algıları: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi İİBF Örneği”, *Uluslararası Muhasebe ve Finans Araştırmaları Dergisi*, 1 (1), 30-57.
- Fidan, C. ve İ. Ağırbaş, (2019). “Genel Muhasebe Dersini Alan Sağlık Yönetimi Öğrencilerinin Muhasebe Algılarına Yönelik Metaforlar: Muş Alparslan Üniversitesi Örneği”, 3. Uluslararası 13. Ulusal Sağlık ve Hastane İdaresi Kongresi, 33-43.

- Gökgöz, A. ve A.S. Dizkırıcı, (2013). “How is Accounting Perceived in Cognitive Level? A Study Based On Metaphor”, *International Journal of Education and Research*, 1(7): 1-6.
- Gökgöz, A., (2012). “Determination Of Perceptions About Accountants Through Metaphors:A Case Of Turkey”, *Interdisciplinary Journal Of Contemporary Research In Business*, 4 (2): 62-71.
- Guler, M., A. Agca, and D. Boz, (2016). “Accounting Perception Of Business Students To Describe By Helping Metaphors. PressAcademia Procedia”, 2 (1): 298-309.
- İnam, Ö., (2008). Televizyon Reklamlarında Metafor Kullanımı, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Eskişehir.
- Jones, J.P., K.T. Fields, (2001). “The Role Of Supplemental Instruction In The First Accounting Course”, *Issues in Accounting Education*, 16(4), 531-547.
- Kurnaz, E. ve T. Eyceyurt Batır, (2019). “Genel Muhasebe Dersi Hakkında Üniversite Öğrencilerinin Metaforik Algıları: Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Örneği”, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 21 (3), 829-854.
- Lakoff, G. ve M. Johnson, (2010). Metaforlar Hayat, Anlam ve Dil, (Gökhan Yavuz Demir, çev.) 2. bs. İstanbul: Paradigma Yayıncılık.
- Mahlios, M., (2002). “Teacher role formation”, *Action in Teacher Education*, 24(1): 9-21.
- McGoun, E.G., M.S. Bettner ve M.P. Coyne, (2007). "Pedagogic Metaphors And The Nature of Accounting Signification", *Critical Perspectives on Accounting*, 18 (2).
- Parın, K. (2017). “Metaforlar: Hayat, Anlam ve Dil”, *Söylem Filoloji Dergisi*, 2 (1), 149-151.
- Pawlowski, D. R., D. M. Badzinski, N. Mitchell, (1998). “Effects of Metaphors on Children's Comprehension and Perception of Print Advertisements”, *Journal of Advertising*, vol: 27.
- Salman, Y., (2003). “Dilin Düş Evreni: Eğretileme”, *Kitap-lık Dergisi*, sayı. 65, Yapı Kredi Yayınları, 53-54.
- Semerci, Ç. (2007). “Program Geliştirme Kavramına İlişkin Metaforlarla Yeni İlköğretim Programlarına Farklı Bir Bakış”, *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31 (2): 125-140.
- Yalçın, M., E. A. Özoğlu ve A. Dönmez, (2016). "Öğretim Elemanlarının Araştırma Görevlisi Kavramına İlişkin Metaforik Algıları", *Eğitim ve Bilim*, 41 (185): 19-32.
- Yıldırım, S., (2015). “Genel Muhasebe Dersi Alan Öğrencilerin Derse İlişkin Beklentileri ve Başarı Durumlarının Değerlendirilmesi” *Muhasebe ve Denetim Bakış*, 14 (44): 1-14.